

САНД ТЕХНОЛОГИИ

ТУТУУ ОБЪЕГАР

Бийдл хүнн улууснутугар бир сонун производственной салаа улэбэ киирэр туруктамыт. Ол курдук, "Чурапчы" МТС ГУП (начальник Н.В.Оконешников) территориятар мизингэ аттыгар аны бэртээхэй динэ бэйлээх бурдугу ыраастыыр, куурлар ЗАВ-10 агрегат аацаллан, тулуорууллубут.

Ол тууа элбэх үлэ бар-
быг тууга-тангыта. Бид
түг олоо сүтэрим өртө уонна
электро-уотун тардыллыта
халыбыт. Бидата, улахан про-
издотвеннай объект. Мисэ-
тээ тийионбингэр объекка
дьон бааллара. Аллара сварка
ууга баса туура.

— бос айны 5 чыныгымалтыг үлөтөт. Тузутуу "Чурапчыстрой"ХЭО (начальник А.А.Иванов) жытар. Дуо-савардаһан. Билниг ол тэригтэ үлөитгээрэбит, үһүөбүт, оттон биригэдырбит, сакыйи үлө-лэтээчибит. И.М.Эверстов, кени билниг үлөтин наабаты-ны барыты, — дин корсаллар тутаччылар.

Сваршингийн Эдуард Егорович Герасимов, нийгэмд хөмөдө уонна атын ол-бу эбни туутуугар, сүтүүгэ-көтөбүүгэ Андрей Николаевич Пономарев, итээнгэ Алексей Васильевич Гоголев үлэлнидлэр. Ошон бу дьооуе биригээлэ дэсүүн түмэ тарзан, үлэни-

камнаһы ыйыталаһабыт. Санга технология, сонун тутуу. Интернетэниргинирбит, кырдык, элбүк.

Бишгаарин көрдөрөллөрү-
ни, тизэлэн калбит бурдук
апп бастаан бункерга сүөкэ-
нэр, ол кэннэ кошниктаах
транспортерунан (нория) ку-
унган үөһэ тахсар. Иккис цик-
ла дигэн өнө тахсан сийлэлэ-
нэр, ыраастанар, салгыт, ол
эбэтэр үнүс шиклытар — куур-
дар сиргэ (сушилкаба) киирэн
сөптөөх температураны аһар,
дээ, ол кэннэ бункерга түһэр.
Ити бөлөм ыраастааһыт уонна
куурдуллубут бурдук. Ол кэннэ
— ысчылдаттанар. "Чааска 6
тонна бурдук ыраастанар", —
дигэн буолла. Манньык ЗАВ-10
агрегат өрүс иһин эгэринээри
улуустары ылар буолахха, бы-
дырын Аммаба, быйыл
Мэнэ-Хагаласка, Уус-Ал-
данна адалыллан туруоруул-
буттар эрэри, үлэлэтиллэ
иликтэр эбит.

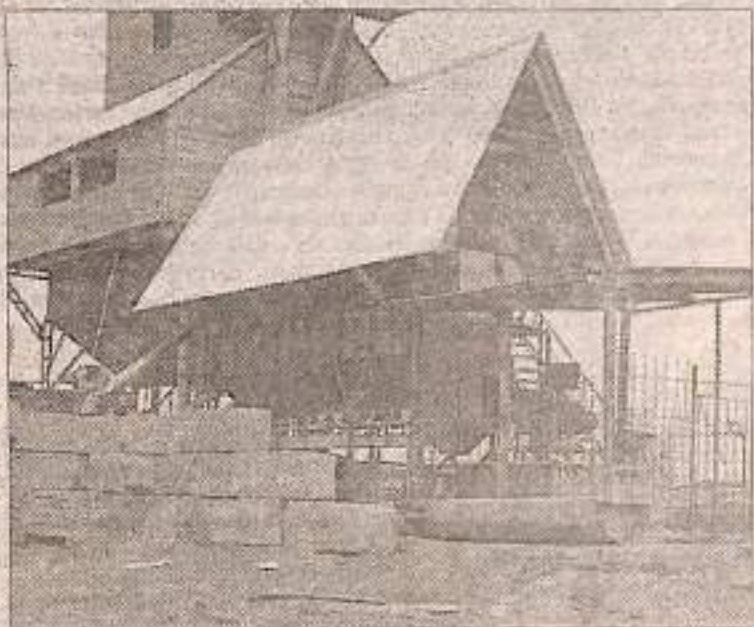
— Билээхэ аны трансформатор туруоруулбохтоох. Онуу улустаабы киин электрическэй ситимнэртэн кэлэн олорубоһахтар. Электро-уот монтажтаныахтоох. Ол илнэ. Матарыйаала көстөн биэрбэт. Сүрүн үлэтэрэ бүтүүлэр. Бурун үлэтэ итээнэ электро-уотун кириитэ хаалда. Балаһангайын сабаланыта, объектын үлэни туттармаһыт. — диил.

лэр бүгүн үлэһиттэр кэпсэтин-
ни түмүктүүр курдук.

Саңа технология. Оңон бу-
туһунан комментарийдымыр-
гар улуустаағы тыа хайаайыс-
тыбатын кылаабынай агроно-
ма Е.И.Корякиннан
көрдөстүбүт.

— Комбайнтан бийн тээлэн кэлбит бурдук итн ЗАН-10 агрегатка хасда суол ыраастанмынм барар, куудуулар, кууланар. Ол кэннэ сортировкаланар: эбиэс өртө сүөлү аһылыгар барар, сизмэ бурдук ысқылааттанар, оттон сэлдизинэй, ол эбэтэр кийн сиир бурдук мизэллэгсэ киирэн астанар. Мунан бийылгыттан бурдукту ыраастаһыттан, куурдууа букатын сэнэ технология киирэбит. Холобур, эһиэлгитэ уура сизмэ бурдукт сиигэ жыра буолар, сытһымыта кыччымр. Билэбит дии, урут күһүн манхалһан-даммыт сизмэ бурдук саас сиигирэн, буһан тахсарын.

Билгийн ЗАВ-10 агрегатакча нутагтаахь Хатылы, Болдонго, Силанг, Телой курдук нэһиликтэр, атыттар даһаны сизэмэ бурдуктарың ыраастатан ылан хараһар усулуобуйалара баар буолла. Билээн туһар, ону "Чурапчы" МТС ГУП салалтатын хытта дуоһабардаһан өгө быһыыһыңан өгөртөрүүктара. Итинэн сизэмэ бурдук хаачыс

тыбата тунсуо, санга үлэ мизэ-
тэтэ да тахсыа.

Хяартыскалзга: 1. Санг
Зав-10 бургуу мэргэжлээр, ку-
урдар асрагт нас кастүүлэ. 2.
Тутар-тагар биригээдэ
үлхүмнээр.

С.СМИРНИКОВА.

ҮЛЭБЭ САГА СЫҢЫАН

Чахирга олохтоох
цагааныгта эмч том аравна
ардыллыгтын, атылааза
ы албагын сэнээрэ керсүн.
Зайынты булдаагыгтаах кэм
услан булгу, дьон онноофор
дннык эмкэ нэрдйалларин
судугтаах-испийлэхтээн оло-
лун ыаталлар абыт. Кинилэр
ас бигдиринларин сурдээрин
болройок, сылаа ааттаабыт
илэрин чуолкайдаан, субала-
н билэр бу алмечай киок
апылаазагтаа эмкэ туга кили
болсолотун билэр.

— бу Мама 25На-дээк государственной аптекасын көһө
сылдыр биргээдэтин
дэлгэтин. Маных орус илин
нгарисага улуустары барыла-
тын хабарыт. Сорохлут бил-
тин. Амма улуутар сылдыр.
Мин тус байам бу алыгы суус.

кутууар хайтс да сарым. Чу-
лаан, Чакырга быйыл төрдө
кэлими. Бу ийинэ суол айд
ага илгитинэ кэли бэрбэты.
Нэһиликтиниз медицинаһыта о
каас түһэрэр. Сүрүкээн о
аралабын. Хадаар. Одьул
курдук нэһиликтэргэ эм
тийэччибин. Рынок кэм
Онон рынок сыйыаннаһыт
гар сөл түбэтэ сагаан үлэс
бит, — дири көрсөтөн билсэ
итэка үлэһитэ И.И. Федорова

Итгэн эрэ мунурдаа
обит. Бэлэны Магэ-Ханга
Төнүүдтэн мэнэ аны т
онгоо эмэ кэлэн барал
уу. Кастерү курдук, улу
бир улук собуруу нэли
сэлгэхтэ олооно.

"CO" KOPP.

1000

◆ Бурдук хомуура – 2002

БАСТАКЫ ТУОРАХ БУРДУК

Өссө ааспыт нэдиэлэбэ тыа хаһаайыстыбатын управление-тын кылаабынай агроном Е.И.Корякина улууска бурдук ыһыта сабаламмытын туһунан иһитиннэрэн аһарбыта. Бэйэтэ буоллар, үүнүүдэх буолактары кэрийэн каруутун сабалаабыта ыраатта. Онон күн бэбэһээ эрэ тутан, бу хампаанньа хаамы-тын туһунан Евдокия Ивановна-тан ыйыталаһа сырыттыбыт. Онуоха кини манньк иһитиннэ-риини бизэрдэ:

– Бийл улус үрдүнэн туорахтаах культуралар 2596 гектар сиртэн хомулуохтаахтар. Итинтэн кэрийэн көрүүнэн 296 гектар бүрдүк акаланан, туораабыт-

тан (списаниеламыттан) сэлэлгэнэйз 37, дэһимизэнэ 69 уонна эбиэнэ 170 гектар. Бурдук хомууругар барыта 23 комбайннаахпыттан, билингитэ хаамаа түрүктөөбө 20

Күн-бүгүн бааһынада Бол-
тоготтон "Өрүүнэ" бааһынай
хаһаайыстыбатын (салайааччы
Н.Н.Ефремов) уонна Хатылыттан
"Бааһына" бурдук хаһаайысты-
батын (В.К.Чичигинаров) биир-
дии итээнэ "Чуралчы" МТС ГУП
үс комбайннара улааһыллар, ону
сэргэ "Мындабаайы" ТХПК иккэ
комбайна табыгастаах күнү кэ-
тэһэн турар. Бурдукка улахан
хаһаайыстыбабыт "Агро" МТО
ХЭО (М.М.Монастырев)

баахынага өссө нэдиэлэ анараа
ертүгэр, хайаларыттан да уруга-
ан, киирбита эрзери, бурдук
арый сита илик дин
теннубугэ.

Отгон улууска бийил бастакы туорах бурдугу "чуралчы" МТС ГУП (начальник Н.В.Оконешников) звенотта быста. Урдук үнүү звенотун механизатордара хо-мууру Төлөй бааһыналарыгар атырдык ыйын 25 күнүттэн сабалаабытара. Итинэн, улуус үрдүнэн, ситете суох дааннай-ынан, барыта 40-50-ча гектар бааһынаттан валовойунан 35-40 тонна бурдук быһыланна.

"CO" corp.

Тыя хаалайыстыбата, куруутун үнэттэн куустэх ороонуу баар буолан, байэтин историятыгар ардас мадьяналлаах уларытыылары, тосту-тустар токурутуулары – барытын күөнүмиз көрүстэ. Бас билим-бары көрүмүр кичирэн да баран, бородууксуйа сыанатын правительствар байэтэ диктудуур (олохтуур) буолан, көнүл ырыныах илиннэ-атаба баайылынна: кыра бизнес сайдыбат, конкуренция көстүбэт, сыана түстүл.

Тийм сирингэр реформа уон сылын устатыгар бородууксуйаны өнөроччуларга үтүмүнээх үтүс үп көрдүлүнэ арзэри, биэр да сүөлү, сир боростуой үлэнигэр суддарыстыба аадырыстаах көмөтө олохтоллубата, Ити уон сыллаах кредит уоһа субсидия бэйэлэрин аналларынан ыраабынан сита сулу успадабатыллар. Ол онунгар тосударственная монополистическая, бизнес орублун толоронор, чааһынай тэрилтэлэри, бирдинилээн дьону бэйиттэр.

Син баржигнагчид бусдад, бийлэрийнхныг саглаан, субсидна дүн судаларыг хиймд сүлдүүн эсгэрбэт босго өдөбүлн закул сыанитыг хар холбон (Россия союуныг толоостук ханай туран), үт тутгарагчид сороон тарчмаг, сороон натурангай толоон эрэлд.

Кырдык, омос кырдыкка, барыта үт-тураан үчүзү курдук. Оттон сыныян биллэхке, маниа машина-
ция (түгүмүзүзүн) кытта баар: былырын "Чурапчы" кооператив 1 кг үтү 2 солк. закуп сынанатына
уппуга, ол мезин суддарыстыбаа тоннорбүтэ. Быйыл закуп сынаната эмис 2 солк. Хомойуох ичин, ко-
оператив набилизиныо кытта акслана иткен бүтэр. Дымала динч илэ хайдабын? Туттарыллыбыт үт
астанан баран битарыллыбыт фактической сынаната барыта кооператив бас билитигэр хаалар. Онуоха
кооператив таспыт, астаабыт, батарбыт почсотун көрдүтөн баран, итинтан орут үт харчытын үтүтээх
хаазаайынга төлүктээх өтө. Ол онугар правительство үт туттарааччыга, байыта да босхо ылыахтаах
субсидиятын, үт сынаната онорон биэрэр. Атыннык эттэхке, тинтин, (субсидиятын) правительство суул-
дзарар, тиннин (барсын) кооператив иттигэстир. Быйлазы тутан олоороччу сүөлүлээктэр бары бас би-
лэр субсидияларын байыт талбытынан бачаачылдыр: сынаа онорор, уга-ханас түгэтэр, сорокхо би-
эрэ, сорокхо биэрбэ. Уолар ханнык да юридической быраабэ суох!

бирдмилтөн дьон.

Былас бадый хаймыр, тэпсир
эрэр, дьадагын айып-убаа,
иата сатыр, оттор думалааны бр
дан, арууһагылар кычк иэстэс.
Кэлин сымаларга тый сирдэ
милэинэтиг бары араматтар дин
социалнай уларыылар тавар
Сунуһун, оттор акардымис
А. Сийистэктэрэ олукко хөһүккэ
форме хамгыр албуга сирин улук
кара бастакытан тэпс сүхк эгэ
аһынайдар сирин балайда харба
ттарын кэнниттэн, дууһанан түгэ
и бусбута: албак дууһалах албак
рэр, арууһах дууһалах арууһах сиргэ
сибитэ. Ылалар хотонкорусар эл
күлүгэр арууһах сүбүгү тутуулар
дууһаларын кизбинэн баран илэр
сүлүгэр олохторун таһыма, сирдэ
ыгыта эмиэ оруубука онно дьура
и. Итинки эгэн туран, тый кэли
нэтин манньк түөрт категорияга
арыаһаа Соп

Багтаах категорија – интеллигент. Манна саамий кулгээр хүмүүрийг сүлдээр, бусдыг хамнаах, дагавартай олох, хууштах, байрлалыг эргүүлэх, үзэх, талын үзэх дунд нь хүмүүрийг. Хүмүүрийг доромжлох, хүмүүрийг.

[illegible]

Үнүс категория - бири-икийн арга хэрхлэл, дуурай хэлхэн арга утгуураар.

Төрдүс категория – сууһутэ да сууһутэ да суох, олукко эрэллөрүн орбит кумалгаан айсардаах ыаллар.

Бийнх сэгс Чуралчы уулзугаар аан, бастогчидын аймгад хамсаагүй, соёлалана - кириллээр, бусынгүй, таглар тагастар бэрэмийт маллар, д, далай - хэрүүл-ийнхээ, сүх ололгоор уулз айнаах, амарх ба-наахастар айнаах, эрх таганы-саах хоньлар босолуур.

Байыт сайын үтүү үстөн үбөт
айактаах сөмбө маллар (нелингенно
ачыт-й аңгара) кыай-хоту тутара
сидилдэллэр, харчыны да жер-
банылар, ол онугуру бу дускур
айактарын сидилдэл атын аңгара-
лар, дорубуукаларыгар оңустарар би-
ир туталлаастар. Бир-икки малар
айактаах дьадагы Маллар (нелин-
генно улахан аңгара) тутарын тутар-
баттар айактарыгар айыыллар. Ол
онугуру киинер сударыстыба босор
көмөтүткөн көрө малалар. Көрөтүт
күрдүк, правительствө икки сылан
бүтүх, абыраатаа атырен, беиы
наар байытар, дьадагыны наар
дьядытар, сүлүтүтүтүр оңустарар со-
дордох политиканы тутуста буюмбайах
ды?

Правительство тая сирээр сэлтэ бирид судаларынба: ахыгтай субсидия итгэнэ кредит аныар. Ол кэснэтэй хилиг улук-аха орооту, сөөнөнэ диктүрдү, кыгул эргэни, расул конкуренцияны туурмааста суутгах. Мэлэ тая дьонэ бэйлээр бэлээлэллэр.

Байыңа хотонго сааһыруу келүмз сыйдыар. Эдар дым, үрэнэр айтыр, хотонгон куоттулар. Оттон канэбоси сэмээр ийчат: "Хотон дигэн тугуй?" - диге ычтыг тувара. - Ылах сулуу 4-5 сый жинниттанылар унах, сизэр эг бурлар. Окуска дүри элбах үлэни, сыраны, оту, бурдугу көрдүр. 2002 сый, сыгытылар республикабытылар, 292 тыл, унах сулуу, 132 тыл, сыгыт, 142 тыл, таба дүрө билэр.

Бийлт сударын тус бүр
лэлтээр 980 мал, оол, суусы

длийн хөрөн, итгэн талынх кредит. Сударынхыг бага - малгай, батынхыг Сударынхыг тавь дунд өндүүр өндүүр. Күдүүнх дараах, үзвэл тухарь мнах баяр буцаах, бүтэн саах баяр. Сарын мнах сүх: сарын олох сүх, сарын саах сүх! Ой ийн тургэвнх сүсүбүтэри хамнастываха, - тэрт дээрхөх - тэцүвхөх. Холбоор, күнлэвнх 8 мнах дараах сүсүбүтэри. Аах дараах, бастан улаа, дээрүс тохуусуу сүхүү үлэлтүн мяагнх хамнастываха олох мнах сүлүтэ мнах 200 солх х 8 мн х 252 тнх, төбө=467,2 мөл. солх сүлүтэ мнах 100 солх х 8 мн х 132 тнх, төбө=105,6 мөл. солх, төбөд мнах (содохтх истогин) 160 солх х 8 мн х 142 тнх, төбө=170,4 мөл. солх. Барыга: 467,2+105,6+170,4=743,2 мөл. солх. Хотолугар 10 төбөлөөх сүлүү үлэлтэ мнах 2-мн тнх, солх, алсар, өсрө бэлдүүнх 4 мнхгар кредит нлар. Мнн талынх сүлүтүн бородуусууятын бэйлээ бишэринэн тутта. Ой зөөрн тиннүр - хэс сүлүтүн аай, нолуук талуурн, пөнгняга тасарын унуу сүхтэх.

Агадас: Сүлүзүк эрэ, харах таһаараная, олорор: улуустарга сүлүзүк ээли сүддэристыба салдырдылах, кэмэти эрэ аспиттан басты-ытатк өрүлүрү кыахтас. Билигин тый сирингэр/инитинин отуур-мастыр, келенан тикээр-таһар, килинн хөрбөхкү, бардыгытар техника үлэтир. Онуоха 1 лир уматык, 1 лир үү сыналта сыналдах. Бир техника бир ынах үтүн "иһор", очоһо бу киһи үгү аһыыры? Улукан техника 1часка 100 сыакубайтан кыраба үлэһэт. Оро оодотон итэжэ аһаабат, оодотон итэжэ таныбат, аны үөрүгэ төлөбүрдүк. Промышленность суох сирингэр бэйэм салалыны экономическай тартуунан, сүддэристыба иһэллэһиннэһэ бары хаһааларынан дигорор социалык кэмүскале буолар. Сүлү көрөнчүлүгэ аналлах субсидия кэмэс курдук таленер буулуһуна, ол тый сирингэр тыйынах буолуу сүрүн истоннаһыан кестеһэ.

АДОНТЫСЫЗ КӨМӨС

7. Тын сирмээр үнэн барьта үнэ-
лэх болно (Трансформацийн)

2. Выявление базисных микробов, способных к симбиозу (смена популяций).

3. Ушугул, врон, пенсиялар, ку-
шат октоого, о.д.а. субсидия, кредит
ушугул, субсидия, камсыз усту-
ктура, камсыз устукумдар

4. Бүтүр оттоок-мастаах кытты
сирдэрт сыбарыйыаҕа (миграция),
инно олохсуйуу (освоение местности).

5. Өнөх, сүлгү, таба тебете бал-
араа: тегүл эбиллиз (онуска интэ-
наһа (өскүтүмтэз, производствоны
ба катевуулан)

6. Тыя сирий олошун таһыма,
уһтүрүтэ биллэрдик үрдүө (курат
онна тыя сирэ нүгасалыт).

7. Болуук төлөпкү асана ихи-
с төгүт абиллаа (олук уолсай
аһымтай)

МААССАБАЙ БИЗНЕС:
ИННИКИ САЙДАР,
КЭННИКИ БАЙАР СУОЛБУТ

Хотон үйлдвэр субсидия уонна кредит сууттар ый аксын хамнааһынар күнү айы, сир күүлэстэрэр. Илгүн таһаан, сууттатан ылар бородуукталарын бизнэс оһооттор. Манан субсидия, хас нэһиликэниээххэ суу айы субсидия үгү, эти, балыгы, оһурут, сир астарын иттиэнэ дьыа хайааһыларга аһабыт арал; этигэ, сүлүүдэлэрин, ууһаарын атылыыр олохтоох сахалыы табыраах саңа, ырымактар арылланар, хас бирдирдэ тына сирин олохтооһо, холкутук, кенүүлүк эргинэр усулуобуйата үөскүүр. Хааччады сүрү кенүү конкуренция сайдар, сиана түһэр, атын хамаратык барар, атылалааччы да, атылбыт да астынар, тула олох сэрэхсиксэ.

[illegible]

Реформа бастагы жылларыгар бир-бирде правительствога сылдыбылар: "Билиги элиги ырахан сыналалар акитигэр, арылытыгар изады-баллыт, собурууттан омул чопчаси сыналалас этин, арытын атылаша оло-робут, ессе туттума собул ылабыт" — диге мин ытымысгар биир биллэр инновациондук долурдук хоруйдаата. Мин, биройга белгирбей мин курдук, аны бытдаасты...

Ама, дооштороо, бийиги, агардас
сүлүүн аяаштын илтигэн оморор
аа дино, топа дуганы аанна ахыл-
ны баатары минигар, ити арылхас суу-
лалас барас, илтиг динон хаарга
аамтарым, оморон адылгыт, респуб-
лика үбүн топа куоттары, омуу бий-
гыт, болзи дидатын, хаалган ха-
тоошым, асыл, бытылалым,
ынхата, оморон муруу была кардним,
мулбалас дуу?

Тыя киһитин муударай үгүтүлэ -
эл киһи оһорор оһоҕо, үлөлүр эйгэ-
э, тулаһыр айыгыта. Итинник да
үлөлөн, киһи үлүһтүн оччо мыйыга-
ардыгыт наадыйбат, оһоҕо бэйгэ
ирдээн үһэр-бүгөр дьонго, кы-
һына, баҕар соһоҕун сыһына.

Е. ТАБЫПЕР

КЭНСИЭРБЭЛИИР СЫАХХА

Билгийн тус сарин малын экономикзын
ннхны сүүн смалын-сорууан мал
лун үрдтин булар Биридмилэн донгон
бородуусуаны тулууан сүүннээс
лээс малалыннэра дарианнээс

[illegible]

барьта, савз санхилдсангйаа хүлүл бээрэн, улобни салбаатын. Ноллимоньтаагай сайагнгуу өтүгээр мадаанын нэнгуу тутарыллыбыт ани хансирбалмийн. Соторууагыта оурусуу тууланга, мадаанынгга атыга-трхыбыта. Мооньоюнуу күнгга 70-ллы. баанга барыанна оноробун. Хансирбалмийгга аналгаа эргитэр (закатоний). массынказалдын. Благкаар суулууган, стерилизацияланаллар, олон икхи тегүл оругууллар, халпастаагай атохлама киллэрэн бугаран баран, бадьбаанга түлүрбэн, атыга ханагдык бараллар. Аслыг сынга 1000 баанга. Мооньоюнуу барыаннага хансирбалмийга. Сыанна "Маарычаан" ПО бытар.

Қызылғы қамқаз әрі «еррероботқалаатын

үлэтэ барар. Нэлэлснөөс ынах этик, итин тутардабын, эти эрийн фарш, перемень, о.д.в. огоробуи. Халлыста, туушан махалынказынан тэргэтилдэ.

Саях ис улстигэр итри кэмгэ эрх кыраантан
уу калер, тымныгэ улалзобат, снор снн
ырахааттар үөсүүлэр.

Бу зассыт кылын Уус-Алдан, Амма
потребительство үлестире кэлинир, үлүстүн
билэниэн, көрөн барбытыра, сүрдэтин
бипирээбитирэ. Мизэстэлэриг омах тутуур,
оборудование, атылланнар, олохх
кылырдыр.

Ульяна Петровна улотин дуннынмен билигин
урдаган, үеризин, өссө тааарындагы
уламлар барлаасын биллэрди. Ити курдук
назигинин-урт бэйэ талгазгынмен асваллака,
бэйэ бордуну-улаатын докут алааларыт,
улаан тулаах бортонкы сыха улам.

В. ПЕТРОВА

Харьянгу: кэнсэрбэлээр саях улаагт
У.П. Федосеева

Автор сурутуар зиналар санаа,
редакция позициялар мэддэн сөн
түбәһәр буолбатах. Сурукка ыйыаллар,
чакчылар кырдыктыахтарыгар
эпиэтинин автор түө бэйэти сүгөө.